

פרשת נח

תשפ"ג

גליון 311

נא לשמור על קדושת הגליון

נא לא לעיין בו בשעת התפילה וקריאת התורה

בס"ד

בית שלמה

פרפראות בדרך מוסר על פרשת השבוע

יוצא לאור ע"י עמותת "משנה שלמה" כל הזכויות שמורות

לעילוי נשמת

מוורי ורבי יצחק ב"ר יעקב יגן
הרה"ק רבי חיים אבישלום ב"ר עזרא
מו"ר אבי ר' דוד שלום ב"ר שלמה דב
הרה"ק רבי משולם זושא ב"ר אהרן יוסף
דודי שלום ב"ר ישעיהו
הרה"ק רבי אהרן ב"ר מרדכי
הרה"ק רבי אשר ב"ר אהרן הגדול
רבינו יצחק הזקן בן רבינו שמואל
רבי אלעזר רוקח ב"ר שמואל שמעלקא
רבי אריה לייב הכהן ב"ר יוסף
שמשון הצדיק בן חנוני
הרה"ק רבי אברהם דוד ב"ר אשר אנשיל
הרה"ק רבי מנחם מענדל ב"ר חיים
רבינו יונה החסיד ב"ר אברהם
הגה"ק רבי אריה יהודה לייב ב"ר ברוך
הרה"ק רבי ישכר דוב בעריש ב"ר משה
הרה"ק רבי אברהם אבלי מעיר חדש
הרה"ק רבי בנימין מלובלין
הרה"ק רבי ברוך ב"ר ישראל
הרה"ק רבי ישראל ב"ר שלום שבנא
הרה"ק רבי אליעזר ב"ר נפתלי צבי
הרה"ק רבי יהודה לייב ב"ר מנחם מענדל
הרה"ק קלונימוס קלמיש מפאסטעצנא
ה"ד ב"ר אלימלך

לקבלת גליון זה למייל שלהו בקשה ל-MISHNA.SHLEMA@gmail.com | לתרומות והקדשות ולהפצה 052-580-2345

"אֵלֶּה תּוֹלְדֹת נֹחַ נֹחַ אִישׁ צְדִיק תָּמִים הָיָה בְּדִרְתּוֹ אֶת הָאֱלֹקִים הִתְהַלֵּךְ נֹחַ" (ו', ט')

רש"י - "אלה תולדות נח נח איש צדיק. הואיל והזכירו ספר בשבחו, שנאמר (משלי י', ז) זכר צדיק לברכה. דבר אחר ללמדך, שעיקר תולדותיהם של צדיקים מעשים טובים"
עפ"י פירושו של רש"י יוצא כי תולדותיו של נח רומזים על קיום המצוות וידוע כי כאשר אדם מקיים מצווה הוא צריך לעשותה במחשבה דיבור ומעשה וניתן לראות את שלושת השלבים הנ"ל רמוזים בשמות בניו של נח ש"ם ר"ת ש"ם מחשבתו רומז על מחשבה חס רומז על דיבור שכן בידוע שכאשר האדם מדבר ע"י

הבל פיו מוציא הוא חום מפיו ויפת רומז על המעשה שכן מובא כי מבניו של יפת בנו את בית המקדש השני ועוד יפ"ת ר"ת ידיו פועלות תורה וכן ר"ת פעל ידיו תרצה וע"י שהיהודי מקיים את המצוות בכל השלבים הנ"ל נעשה חובתו בקיום המצווה ר"ת נ"ח

"וַיֹּאמֶר אֱלֹקִים לְנֹחַ קַח לָךְ אִשָּׁר בָּא לְפָנַי בְּאֵר מַלְאָה הָאָרֶץ חָמָס רש"י במקום מפרש "כי מלאה הארץ חמס. לא נחתם גור דינם אלא על הגול" ואילו בפס' י"א כותב רש"י בפירושו למילה ותשחת לשון ערוה ועבודה זרה ונשאלת השאלה מה הקשר בין שהיתה כל הארץ ערוה לבין עניין הגול וניתן להסביר את העניין בס"ד עפ"י הגמרא בברכות (ל"ה, ע"ב) "א"ר חנינא בר פפא כל הנהנה מן העוה"ז בלא ברכה כאילו גזול להקב"ה וכנסת ישראל שנא' (משלי כח, כד) גזול אביו ואמו ואומר אין פשע חבר הוא לאיש משחית ואין אביו אלא הקב"ה שנא' (דברים לב, ו) הלא הוא אביך קנך ואין אמו אלא כנסת ישראל שנא' (משלי א, ח) שמע בני מוסר אביך ואל תטוש תורת אמך מאי חבר הוא לאיש

מפניהם והנני משחיתם את הארץ" (ו', י"ג)
משחית א"ר חנינא בר פפא חבר הוא לירבעם בן נבט שהשחית את ישראל לאביהם שבשמים" ומובא בשו"ע או"ח סימן ע"ד שאין לברך אם רואה את הערוה יוצא שאם בזמן נח כל הארץ היתה מלאה ערוה א"כ לא יכלו הם לברך א"כ יוצא שהם אכלו ושתו בלי ברכה כלומר גולו את הקב"ה וזה שנאמר לא נחתם גור דינם אלא על הגול וזהו גם עניין ע"א המוזכר אבל נח שהיה מתבודד בבניית התיבה ולא ראה את הערוה אשר היתה בארץ כן יכול היה לברך וזהו מה שמשבחו רש"י "הואיל והזכירו ספר בשבחו, שנאמר (משלי י', ז) זכר צדיק לברכה"

"צַהַר תַּעֲשֶׂה לְתֵבָה" (ו', ט"ז)

חלון וגם אבן טובה שכן ע"י חלון זה יכול היה נח להתפלל לה' שירחם עליו ויציל אותו ואת משפחתו מהמבול וזהו אבן טובה שיש לנח בתבה שכן ע"י חלון זה יכול היה נח להתפלל אל ה' בהכנעת הלב וזהו שכתוב בפרק ח' פסוק א' ויזכור אלקים את נח ורש"י פרש זה השם מידת הדין הוא ונהפכה למידת רחמים על ידי תפילת הצדיקים

רש"י הקדוש מביא שני פרושים למילה צהר י"א חלון וי"א אבן טובה המאירה להם וניתן בס"ד לקשור בין שני הפרושים עפ"י פירושו של רש"י בגמרא בברכות לד: "ואמר רבי חייא בר אבא אמר רבי יוחנן אל יתפלל אדם אלא בבית שיש שם חלונות" רש"י מפרש על המילה חלונות "שגורמין לו שיכוון לבו שהוא מסתכל כלפי שמים ולבו נכנע" עכ"ל"ק כך בחלון התבה של נח שהוא גם

"וּמִזְרָאֲכֶם וְחַתְכֶם יִהְיֶה עַל פֶּלַח הָאָרֶץ וְעַל פֶּלַח עוֹף הַשָּׁמַיִם כָּל אֲשֶׁר תִּרְמַשׁ הָאֲדָמָה וּבְכָל דְּגַי הַיָּם בְּיַדְכֶם נִתְּנוּ" (ט, ב')

רש"י - ואגדה לשון חיות שכל זמן שהתינוק בן יומו חי אין אתה צריך לשמרו מן העכברים, אימתי יהיה מוראכם על החיות, כל זמן שאתם חיים בצדיקים שקידשו את גופם ולכן עדיין אימתם היא על החיות שלא שולטים בהם רימה ותולעה ולשון החיות היא כמו שכתוב צדיקים במיתתם קרויים חיים וכמו שהתינוק בן יומו שלא טעם טעם חטא כך הצדיק שלא טעם טעם חטא אינו צריך להישמר מן החיות גם לאחר מותו הפיזי

רש"י הקדוש כותב "ואגדה לשון חיות" ומביא את עניין התינוק בן יומו וניתן לדייק בס"ד בדבריו של רש"י כי כידוע ישנם צדיקים שגם לאחר מותם לא שולטת בהם רימה ותולעה ולכאורה זה סותר את דברי האגדה לשון חיות שדווקא כאשר האדם חי פיזית יכול הוא להישמר מן החיות אך לאחר מותו אין הדבר אפשרי אלא צריך לדייק שהחיות היא לגבי חיות דקדושה האמור

"עַל פֶּן קָרָא שְׁמָהּ בְּכָל בֵּי שָׁם בְּלַל ה' שֶׁפֶת פֶּלַח הָאָרֶץ וּמִשֵּׁם הַפִּיָצִים" (י"א, ט')

רש"י אומר שעונש דור המבול היה כבוד מעונש דור הפלגה שכן אנשי דור הפלגה המשיכו לחיות אך אין להם חלק לעולם הבא ולכאורה לא מובן הרי היה עדיף להם למות בשביל מה להם לסבול את יסורי העולם הזה אם ממילא אין להם חלק לעולם הבא

אלא ניתן לענ"ד לפרש כי היות והם נשאר בוחיים הם יכלו להביא ילדים שיהיו צדיקים ולא ילכו בדרכיהם והם יקדמו אותם בעולם הבא שכן ידוע שישנה יכולת לילדים לזכות את אבותם בחינת ברא מזכה אבא מה שאין כן בדור המבול שהם וכל זרעם אבדו ואין מי שיקדם אותם גם בעולם הבא

משנת הצדיק הרה"ק רבי ישראל מרוז'ין זצוק"ל זי"ע ג' מרחשוון

רבי ישראל נולד בעיירה פראהביטש פוהרבישצ'ה שבאוקראינה פלך ויניצה, בג' בתשרי תקנ"ז לרבי שלום שכנא בן רבי אברהם המלאך ולחווה בת מלכה בת רבי מנחם נחום מצ'רנוביל בעל המאור עיניים זי"ע וכשהיה רבי ישראל בן שש נפטר אביו, והוא גודל וחונך על ידי אחיו, רבי אברהם מפראהביטש

מספרים כי בהיות רבי ישראל כבן עשר הגיע אדמו"ר הזקן לבקר בבית הוריו, ובזמן מסוים פנה אליו הילד ישראל בשאלה כיצד אפשר לומר "שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד" ואחר כך לומר "ואהבת את ה' אלהיך" – והרי ב"שמע ישראל" אנחנו מגיעים למסירות נפש מוחלטת, ואחרי שהגענו לכך כיצד ניתן לצוות אותנו על אהבת ה', את מי נותר לצוות, אדמו"ר הזקן התייחס בכבוד ראש לשאלת הילד והשיב עליה, מאז ועד היום, כל החסידות שאני מלמד היא לענות על השאלה הזו. ולפי מסורת אחרת, הוא אמר ששאלה זו ראויה לגדולי החסידים, ולהם היה לוקח לי לענות כמה שעות טובות, אבל הילד הזה תפס את התשובה במשפט אחד.

עוד מספרים כי פעם אחת, בהיותו כבן שלוש-ארבע, לקח האב רבי שלום שכנא את בנו ישראל לטייל בשדה לפנות ערב. מראה השמש השוקעת הפעים את ישראל הקטן, והוא פנה לאביו ואמר הנה, רואים את סוף השמים, שם במקום שהשמש נעלמת. ואביו ענהו דע לך, בני היקר, שאחרי השמים שאתה רואה יש עוד שמים, ואחריהם עוד שמים, ועוד ועוד, עד אין סוף. ודע לך, בני היקר, שיש בורא גדול, שהוא עוד יותר אין-סוף, שברא את כל השמים האלה... רבי ישראל עצמו סיפר זאת, לאחר שנים, כחווית ילדות עמוקה שנחרתה בזכרונו, והוסיף כששמעתי את דברי אבי הקדוש, חשתי פליאה וזעזוע, ממש באופן מוחשי בבטן, והתחושה הזו נותרה בי עד היום.

רבי ישראל אמר פעם ששיבתו במאסר באה עליו כעונש על כך שבהיותו בן חמש שנים, במסיבה לכבוד התחלת לימוד החומש, אמר דבר תורה לפני שאר הילדים, וכשאמרו לו "יישר כח" היתה לו טיפת התנשאות. על אותה טיפונת גאוה בגיל כזה, מגיע לשבת שנתיים בכלא הרוסי. מכאן אנו למדים עד היכן הגיעה הרגישות שלו לנושא, עד שכל סטיה קטנה נחשבה עבורו כפגם, והרי "הקב"ה מדקדק עם צדיקים כחוט השערה"

דובב שפתי ישנים – ליקוטים מספרים שפחות מוכרים

עבודת יששכר – הרה"ק רבי יששכר דב בעריש הכהן טורנהיים ב"ר משה זצוק"ל זי"ע

"וַיַּחַל נַח אִישׁ הָאָדָמָה וַיִּטַע כָּרִם" (ט', כ')

שורה עליו, ועתה נתחלל האיש המקורב הנ"ל מקדושתו ונעשה איש פשוט וישר, יען נצמח לו מעט גיאות ע"כ בא הכתוב להזהירנו בענין הנ"ל לזכות הרבים במדת ענוה לקיים מאמר חכ"ל (אבות פ"ד) מאוד מאוד הוא שפל רוח וכו' ובאמת לא הי' נח הצדיק ראוי לאותו מעשה רק להורות תשובה וכמו שמבואר בגמרא (ע"ד ע"א) כי דור המדבר לא היו ראויים לאותו מעשה רק להורות תשובה לרבים וגם דוד המע"ה לא הי' ראוי לאותו מעשה רק להורות תשובה ליחיד. וחסא כמוהו לא נמנה בין החטאים ח"ו אדרבה גדולה עבירה לשמה והנה איתא אבות פ"ה כל המזכה את הרבים אין חטא בא על ידו, וקשה מה הוא זה לשון על ידו הוה לי' למימר אינו חוטא, אלא כוונתם בזה כי אותו החטא אף אם חטא ח"ו, לא בא לחשבון החטאים להיות נקרא בא על ידו כי לא הי' ראוי לכך רק להורות תשובה, ועל ידו פי' על מקומו (איש על ידו ובמדבר ב' פ' רש"י איש על מקומו) ויחל נח התפלל נח על כל הנ"ל והבן

פרש"י עפ"י רבותינו ז"ל ויחל עשה א"ע חולין וקשה מה הי' להם לרבותינו ז"ל לדרשו לגנאי אולם באמת למה כתבה התורה כלל ויחל נח אם להורות שעשה א"ע חולין כהנ"ל הי' לו להתחיל ויטע כרם וגו' וכל הפרשה מספר בגנותו וישכר ויתגל וגו', ויש לפרש ע"ד הרמז כי ויחל הוא לשון תפילה מלשון ויחל משה שהתפלל נח שתכתוב עליו התורה לשון ויחל שנעשה חולין להורות לדורות אף מי שהוא בבחי' צדיק תמים אף כי ילך במדרגות ונביאות לא יהי' לו שום נדוד גיאות כי עי"ז יכול ליפול ממדרגתו ולהעשות חולין ר"ל כמו שראינו בנח הצדיק שניצל מן המבול וקודם המבול דיבר עמו השי"ת והתורה כתבה עליו צדיק תמים ואח"כ בצאתו מן התיבה נצמח לו שום פני' וגיאות שמץ מנהו לא דיבר עמו עוד השי"ת והגאון הקדוש הצדיק מרן אדמו"ר הרב ממאגליניצא הראה לו אביו הצדיק הרב מגרעניץ זכרונום לברכה על איש אחד ממקורבי רבינו הקדוש הרבי מלובלין זצלה"ה אשר אמר באספקלריא המאירה שלו על המקורב הנ"ל כי השם הוי'

סגולה לפרנסה – עסק התורה בעמל

"וַתָּבֵא אֵלָיו הַיּוֹנָה לֵעֵת עָרֵב וְהָנָה עָלָה זֵית טָרֶף בְּפִיהָ וַיֵּדַע נַח כִּי קָלוּ הַמַּיִם מֵעַל הָאָרֶץ" (ח', י"א)

באילנא דחיי ויליף מנייה בבל יומא דיהא אורייתא תולין לבר נש למיזל בארץ קשוט, תולין ליה עיטא היף יתוב קמי מאריה לבטלא יהויא גזרה דאפלו אתגזר עליה דלא יתבטל האי גזרה מיד אתבטל ואסתלק מניה ולא שריא עליה דבר נש בהאי עלמא, ובגין כך בעי ליה לבר נש לאשתדל באורייתא יממא וליילי ולא יתעדי מנה הדיא הוא דכתיב (יהושע א) והגית בו יומם וליילה ואי אתעדי מנה דאורייתא או אתפרש מנה פאלו אתפרש מאילנא דחיי" עפ"י הנ"ל ניתן גם לפרש את הרישא של הפסוק ותבא אליו היונה לעת ערב והנה עלה זית טרף בפיה היינו היונה רומזת לעם ישראל שכל היום עסוקים להשיג פרנסה למחיתם אך לעת ערב כאשר הם מסיימים את עבודתם הם מתכנסים בבתי המדרשות ועוסקים בתורה זהו שנאמר עלה זית בפיה שכן התורה נמשלה לזית (דברים רבה ז', ג') ועי' כך יידע האדם מנוחה ושלוות הנפש כי קלו המים מעל הארץ שכן ע"י עסק התורה יזכה האדם להתעלות מעל קשי העולם הזה

ידוע כי כאשר רוצים לדעת אם חפץ מסוים יוכל לצוף במים מסתכלים על המשקל הסגולי שלו כך עם ישראל כאשר הם מתנהגים כעם סגולה ולא כשאר העמים אזי בכך הם מתבדלים משאר העמים ועולים מעלה מעלה בזמן שהגויים יורדים מטה וכן אנו מוצאים רמז לכך בפס' הנ"ל שבו נאמר וידע נח כי קלו המים מעל הארץ ויש לשים לב כי המילה קלו נכתבה באות קו"ף מלשון קל ולא באות כ"ף לשון נגמרו וניתן לפרש בס"ד כי הדבר בא לרמז כי אדם שעוסק ועמל בתורה המשולה למים חיייו הנים קלים בזמן חייתו על הארץ ואין הוא שוקע בהבלי הארציות הסובבים אותו המכבידים על האדם ומביאים לא מחשבות לא טובות ודאגות טרם שכן ע"י עסק התורה בקדושה וטהרה וזכה האדם לקבל מחשבות טובות ונכונות מלאות אמונה בה' יתברך וע"י כך חיייו נעשים יותר קלים וכן נכתב בוזהר הקדוש (דף י"א ע"א) "מאן דאשתדל באורייתא לא דחיל מעלאי ומתתאי ולא דחיל ממרעין בישין דעלמא בגין דאיהו אחיד